Κυριακή ΙΓ' Λουκά: Λόγοι περί ακτημοσύνης και μοναχικής αποταγής (Μέγας Βασίλειος και Μέγας Αθανάσιος)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 25 Νοεμβρίου, 2011

Η Ευαγγελική Περικοπή της Θείας Λειτουργίας
Κατά Λουκάν Ευαγγέλιον: ιη. 18 – 27.

Τω καιρώ εκείνω, επηρώτησεν τον Ιησούν τις αυτόν άρχων λέγων: διδάσκαλε αγαθέ, τί ποιήσας ζωήν αιώνιον κληρονομήσω; Είπε δέ αυτώ ο Ιησούς: τί με λέγεις αγαθόν; Ουδείς αγαθός, ει μή είς, ο Θεός. Τας εντολάς οίδας΄ μή μοιχεύσης, μή φονεύσης, μή κλέψης, μή ψευδομαρτυρήσης, τίμα τον πατέρα σου και την μητέρα σου. Ο δέ είπε: ταύτα πάντα εφυλαξάμην εκ νεότητός μου. Ακούσας δέ ταύτα ο Ιησούς είπεν αυτώ: έτι έν σοι λείπει, πάντα όσα έχεις πώλησον και διάδος πτωχοίς, και έξεις θησαυρόν εν ουρανώ, και δεύρο ακολούθει μοι. Ο δέ ακούσας ταύτα περίλυπος εγένετο΄ ήν γάρ πλούσιος σφόδρα. Ιδών δέ αυτόν ο Ιησούς περίλυπον γενόμενον, είπε: πώς δυσκόλως οι τα χρήματα έχοντες εισελεύσονται εις την βασιλείαν του Θεού! Ευκοπώτερον γάρ εστι κάμηλον δια τρυμαλιάς ραφίδος εισελθείν, ή πλούσιον εις την βασιλείαν του Θεού εισελθείν. Είπον δέ οι ακούσαντες: και τίς δύναται σωθήναι? Ο δέ είπε: τα αδύνατα παρά ανθρώποις δυνατά παρά τω Θεώ εστίν.

Απόδοση:

Κάποιος άρχοντας τον ρώτησε: «Αγαθέ Διδάσκαλε, τι να κάνω για να κληρονομήσω την αιώνια ζωή;» Ο Ιησούς του απάντησε: «Γιατί με αποκαλείς “αγαθό;” Κανένας δεν είναι αγαθός, παρά μόνο ένας: ο Θεός. Τις εντολές τις ξέρεις: μη μοιχεύσεις, μη σκοτώσεις, μην κλέψεις, μην ψευδομαρτυρήσεις, τίμα τον πατέρα σου και τη μη¬τέρα σου». Κι εκείνος του είπε: «Όλα αυτά τα τηρώ από τα νιάτα μου». Όταν τ’ άκουσε ο Ιησούς του είπε: «Ένα ακόμη σου λείπει: πούλησε όλα όσα έχεις και δώσε τα χρήματα στους φτωχούς, κι έτσι θα έχεις θησαυρό κοντά στο Θεό και έλα να με ακολουθήσεις». Μόλις εκείνος τ’ άκουσε αυτά, πολύ στενοχωρήθηκε, γιατί ήταν πάμπλουτος.
Όταν ο Ιησούς τον είδε πολύ στενοχωρημένο, είπε: «Πόσο δύσκολα αυτοί που έχουν τα χρήματα θα μπουν στη βασιλεία του Θεού! Είναι ευκολότερο να περάσει καμήλα

μέσα από βελονότρυπα, παρά να μπει πλούσιος στη βασιλεία του Θεού». Όσοι τον άκουσαν είπαν: “Τότε ποιος μπορεί να σωθεί;» Κι εκείνος τους απάντησε: «Αυτά που για τους ανθρώπους είναι αδύνατα, για το Θεό είναι δυνατά».

(Επιμέλεια κειμένου: Ιωάννης Τρίτος)

Α) Αγίου Βασιλείου Αρχιεπισκόπου Καισαρείας του Μεγάλου [4ος αιών - ΕΠΕ - τόμ. 8, σελ. 94 & 232, τόμ. 2, σελ. 66]

Β) Αγίου Αθανασίου Αρχιεπισκόπου Αλεξανδρείας του Μεγάλου [4ος αιών - ΕΠΕ - τόμ. 11, σελ. 278 (Βίος της Οσίας Συγκλητικής της οποίας είναι και η διδασκαλία) & σελ. 18 & 166 (Βίος του Μεγ. Αντωνίου)]

Λόγοι περί ακτημοσύνης και μοναχικής αποταγής [Το ίδιο γεγονός αναφέρει και η περικοπή της ΙΒ΄ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΤΟΥ ΜΑΤΘΑΙΟΥ]

«Έτι εν σοι λείπει. Πάντα όσα έχεις πώλησον και διάδος πτωχοίς,
και έξεις θησαυρόν εν ουρανοίς, και δεύρο ακολούθει μοι»

Α. Ο φιλάνθρωπος Θεός, που φροντίζει για την σωτηρία μας, όρισε για τους ανθρώπους δύο τρόπους ζωής, την συζυγία και την παρθενίαν. Ώστε όποιος δεν ημπορεί να υπομείνη το άθλημα της παρθενίας, να έρθη σε κοινωνία γάμου με γυναίκα, γνωρίζοντας ότι θα ζητηθή λόγος για την σωφροσύνη, τον αγιασμό και την ομοίωσή του με τους αγίους εκείνους που είχαν σύζυγο και ετεκνοτρόφησαν. Τοιούτος ήταν στην Παλαιά Διαθήκη ο Αβραάμ, το μέγα καύχημα του οποίου ήταν ότι προετίμησε τον Θεόν και εδέχθη να θυσιάση τον μονογενή υιόν του χωρίς οίκτον. Είχε δε και τις θύρες της σκηνής του ανοικτές, έτοιμος να δεχθή αυτούς που επρόκειτο να φιλοξενηθούν. Δεν ήκουσε το «πώλησόν σου τα υπάρχοντα και δος τοις πτωχοίς». Ακόμη μεγαλυτέραν αρετήν επέδειξεν ο Ιώβ και άλλοι πολλοί, όπως ο Δαυίδ και ο Σαμουήλ. Στην Καινή Διαθήκη τοιούτοι υπήρξαν ο Πέτρος και οι άλλοι Απόστολοι. Θα ζητηθούν λοιπόν από κάθε άνθρωπον οι καρποί της προς τον Θεόν και τον πλησίον αγάπης και θα τιμωρηθή όποιος παραβή αυτές ή κάποιες από τις άλλες εντολές. Αυτό δηλώνει και ο Κύριος στα Ευαγγέλια λέγοντας: «Ο αγαπών πατέρα ή μητέρα υπέρ εμέ ουκ έστι μου άξιος», και «ος ου μισεί τον πατέρα αυτού και την

μητέρα αυτού και την γυναίκα και τα τέκνα, έτι δε και την εαυτού ψυχήν, ου δύναταί μου είναι μαθητής».

Άραγε το σκέπτεσαι, ότι και στους εγγάμους απευθύνονται τα Ευαγγέλια; Ιδού, σου έγινε σαφές ότι η υπακοή στο Ευαγγέλιον θα ζητηθή από όλους τους ανθρώπους, μοναχούς και εγγάμους. Διότι θα είναι αρκετή, γι' αυτόν που ήλθε σε γάμου κοινωνίαν, η παραχώρησις της ακρατείας και της επιθυμίας και συνουσίας προς το θήλυ. Όλα τα άλλα που αναφέρουν οι εντολές, έχουν νομοθετηθή για όλους και δεν είναι ακίνδυνα για τους παραβάτες. Διότι όταν ο Χριστός ευηγγελίζετο τις εντολές του Πατρός, απηυθύνετο προς αυτούς που ζουν στον κόσμο. Και κάποτε που συνέβη να ερωτηθή ιδιαιτέρως από τους μαθητάς του, τους διαβεβαίωσε λέγοντας: «Α δε υμίν λέγω, πάσι λέγω (σε όλους)».

Μην επαναπαυθής λοιπόν εσύ, που προετίμησες τον γάμον, σαν να έχης δικαίωμα να ζήσης με τρόπον κοσμικόν. Οφείλεις να καταβάλης περισσοτέρους κόπους και προσοχήν για να επιτύχης την σωτηρίαν, αφού εξέλεξες να ζης μέσα στις παγίδες και στο βασίλειον των δυνάμεων της αποστασίας και έχεις εμπρός στα μάτια σου τους ερεθισμούς των αμαρτιών και διεγείρεις όλες σου τις αισθήσεις νύκτα και ημέρα προς την επιθυμίαν αυτών. Γνώριζε λοιπόν ότι δεν θα αποφύγης την πάλη προς τον αποστάτην, ούτε θα ημπορέσης να τον νικήσεις χωρίς να κοπιάσης πολύ για την τήρηση των ευαγγελικών εντολών. Διότι πώς θα αρνηθής την μάχη προς τον εχθρόν, ενώ ζης μέσα στο σκάμμα της μάχης; Και αυτό είναι ολόκληρος η γη, στην οποίαν ο εχθρός, όπως διδασκόμεθα από το βιβλίον του Ιώβ, περιφέρεται και περιπατεί ως λυσσασμένος σκύλος, αναζητώντας ποίον να καταπίη. Εάν λοιπόν αρνήσαι την μάχη προς τον ανταγωνιστήν, να μεταβής σε άλλον κόσμον, όπου αυτός δεν υπάρχει. Εάν όμως τούτο είναι αδύνατον, σπεύσε να μάθης πώς να αγωνίζεσαι εναντίον του, διδασκόμενος την τέχνη της πάλης από τις Γραφές, ώστε να μην ηττηθής από αυτόν εξ αγνοίας, και παραδοθής στο αιώνιον πυρ.

Και αυτά μεν ελέχθησαν προς τους εγγάμους, εκείνους που δεν έχουν αγωνιστικόν φρόνημα και αμελούν όσον αφορά στην τήρηση των εντολών του Χριστού. Συ όμως, ο εραστής του ουρανίου πολιτεύματος και πραγματευτής της αγγελικής διαγωγής, συ που επιθυμείς να γίνης συστρατιώτης των αγίων μαθητών του Χριστού, τόνωσε τον εαυτόν σου προς υπομονήν των θλίψεων και πρόσελθε ανδρείως στην σύγκλητο των μοναχών. Στην αρχή της αποταγής σου να φερθής με γενναιότητα ώστε να μην παρασυρθής από την σφοδρά συμπάθεια προς τους κατά σάρκα συγγενείς, ενισχυόμενος από το ότι θα ανταλλάξης τα θνητά με τα αθάνατα. Και όταν εγκαταλείπης τα πράγματα που σου ανήκαν, να είσαι άκαμπτος και βέβαιος ότι τα αποστέλλεις στους ουρανούς, αφού με το να τα αποκρύπτης στους κόλπους των πτωχών, τα ευρίσκεις πολύ επηυξημένα κοντά στον Θεόν. Όσον αφορά στην ιδική μου ζωήν, και εγώ εδαπάνησα πολύν χρόνον στην ματαιότητα και ηφάνισα όλην σχεδόν την νεότητά μου στην ματαιοπονία, στην αδιάκοπο δηλαδή μέριμνα με την

πρόσληψη των μαθημάτων της «υπό του Θεού μωρανθείσης σοφίας». Όταν όμως κάποτε, σαν να εξύπνησα από βαθύν ύπνον, έστρεψα την προσοχή μου προς το θαυμαστόν φως της αληθείας του Ευαγγελίου και συγχρόνως κατενόησα το άχρηστον «της σοφίας των αρχόντων του αιώνος τούτου των καταργουμένων», εθρήνησα πολύ για την ελεεινήν μου ζωή και παρακαλούσα να μου δοθή χειραγωγία για να εισαχθώ στα δόγματα της ευσεβείας. Και μάλιστα πριν από όλα, εφρόντισα να διορθώσω κάπως το ήθος μου, το οποίον από την μακροχρόνιο συναναστροφή μου με τους φαύλους είχε διαστραφή. Διαβάζοντας λοιπόν το Ευαγγέλιον, είδα εκεί ότι το μεγαλύτερον εφόδιο προς τελείωσιν είναι η πώλησις των υπαρχόντων και η διάθεσίς των προς τους πτωχούς αδελφούς, και γενικώς η αμεριμνησία για την ζωήν αυτήν και το να μην επιστρέφη η ψυχή προς καμμίαν συμπάθεια προς τα παρόντα.

Πράγματι, αυτός που κατέχεται από την σφοδράν επιθυμία να ακολουθήση τον Χριστόν, δεν ημπορεί πλέον να επιστρέψη σε κανένα από τα εγκόσμια ούτε στην αγάπη των γονέων ή των οικείων. Όταν αυτή αντιτίθεται στα προστάγματα του Κυρίου - τότε έχει θέση και το «ει τις έρχεται προς με και ου μισεί τον πατέρα αυτού και την μητέρα» και τα λοιπά. Ούτε να υποχωρήση στον ανθρώπινον φόβον, όταν πρόκειται για το συμφέρον της ψυχής, πράγμα που κατώρθωσαν οι άγιοι, ούτε να δειλιάση από τον χλευασμόν των καλών έργων εκ μέρους των εκτός της Εκκλησίας, ώστε να νικηθή από την περιφρόνησή των. Εάν όμως θέλη να γνωρίση ακριβέστερα και σαφέστερα το σθένος και τον πόθον αυτών που ακολουθούν τον Κύριον, ας ενθυμηθή τον Απόστολον, ο οποίος αναφερόμενος στον εαυτόν του και προς ιδικήν μας διδασκαλία λέγει: «Ει τις δοκεί πεποιθέναι εν σαρκί (να βασισθή δηλαδή στα νομικά, τα σωματικά), εγώ μάλλον. Περιτομή οκταήμερος, εκ γένους Ισραήλ, φυλής Βενιαμίν, Εβραίος εξ Εβραίων, κατά νόμον Φαρισαίος, κατά ζήλον διώκων την Εκκλησίαν, κατά δικαιοσύνην την εν νόμω γενόμενος άμεμπτος. Αλλά άτινα ην μοι κέρδη, ταύτα ήγημαι δια τον Χριστόν ζημίαν. Αλλά μεν ουν και θεωρώ πάντα ζημίαν είναι δια το υπερέχον της γνώσεως Χριστού Ιησού του Κυρίου ημών δι’ ον τα πάντα εζημιώθην, και ηγούμαι σκύβαλα (ακαθαρσίες) είναι, ίνα Χριστόν κερδίσω». Και πράγματι, - για να ειπώ κάτι τολμηρόν μεν, όμως αληθινόν. Εάν ο Απόστολος παρομοίασε τα ίδια τα προνόμια του νόμου, τα οποία ο Θεός είχε δώσει για κάποιαν εποχήν, προς τα απόπτυστα περιττώματα του σώματος, τα οποία επειγόμεθα εξαιρετικώς να αποβάλωμε, επειδή ακριβώς τα έκρινεν ως εμπόδια για την γνώση του Χριστού και την δικαιοσύνην αυτού και για την συμμόρφωσή μας προς τον θάνατον αυτού, τί θα έλεγε κανείς για εκείνα που αποτελούν κανονισμούς ανθρωπίνους; Και γιατί χρειάζεται να επιβεβαιώσωμε τον λόγο με ιδικούς μας συλλογισμούς και με τα παραδείγματα των αγίων; Υπάρχει η δυνατότης να παραθέσωμε τα ίδια τα λόγια του Κυρίου και με αυτά να πείσωμε την φοβισμένην ψυχήν, αφού ο ίδιος διακηρύσσει σαφώς και αναντιρρήτως: «Ούτως ουν πας εξ υμών, ος ουκ αποτάσσεται πάσι τοις εαυτού υπάρχουσι, ου δύναταί μου είναι μαθητής», και προς τον πλούσιο νέο, μετά το: «ει θέλεις τέλειος είναι», πρώτα είπε: «Ύπαγε, πώλησόν σου τα υπάρχοντα και δος πτωχοίς» και έπειτα προσέθεσε το: «Δεύρο,

ακολούθει μοι». Αλλά και στη παραβολή του εμπόρου είναι, για κάθε συνετόν άνθρωπο, σαφές ότι στο ίδιο μας οδηγεί: «Ομοία εστί», λέγει «η βασιλεία των ουρανών, ανθρώπω εμπόρω ζητούντι καλούς μαργαρίτας, ος ευρών ένα πολύτιμον μαργαρίτην, απελθών επώλησε πάντα όσα είχε και ηγόρασεν αυτόν». Είναι πράγματι φανερόν, ότι ο πολύτιμος μαργαρίτης έχει τεθή εδώ ως παρομοίωσις της επουρανίου βασιλείας, την οποίαν ο λόγος του Κυρίου μάς δεικνύει ότι είναι αδύνατον να επιτύχωμε εάν δεν θυσιάσωμε ως αντάλλαγμα όλα τα υπάρχοντά μας, και πλούτον και δόξαν και οικογένειαν και ό,τι άλλο θεωρείται από τους πολλούς σπουδαίο. Έπειτα ο Κύριος διεκήρυξε ότι είναι αδύνατον να κατορθωθή το επιζητούμενον, όταν ο νους διασκορπίζεται σε διάφορες φροντίδες: «Ουδείς δύναται», είπε «δυσί κυρίοις δουλεύειν», και πάλιν, «Ου δύνασθε Θεώ δουλεύειν και μαμωνά». Έναν θησαυρό λοιπόν πρέπει να εκλέξωμε, τον επουράνιον, ώστε σ’ αυτόν να έχωμε την καρδία μας. «Όπου γαρ εστίν ο θησαυρός σου, εκεί και η καρδία σου έσται», λέγει ο Κύριος. Εάν λοιπόν αφήσωμε για τους εαυτούς μας κάποιο κτήμα γήινον και φθαρτήν περιουσίαν, επειδή ο νους θάπτεται σ’ αυτά ωσάν σε βόρβορον, η ψυχή κατ’ ανάγκη δεν θα ημπορή να ιδή τον Θεόν ούτε να κινηθή προς επιθυμίαν του επουρανίου κάλλους και των αγαθών που σύμφωνα με τις επαγγελίες έχουν ετοιμασθή για εμάς. Την απόκτησιν αυτών μας είναι αδύνατον να την επιτύχωμε, εάν ένας απερίσπαστος και σφοδρότερος πόθος δεν μας οδηγή να τα ζητούμε και δεν ανακουφίζη τον κόπο που τα συνοδεύει.

Η αποταγή λοιπόν, όπως απέδειξεν ο λόγος, είναι λύσις των δεσμών της υλικής αυτής και προσκαίρου ζωής, και ελευθερία από τις ανθρώπινες υποχρεώσεις, η οποία μας καθιστά ικανωτέρους να πάρωμε τον δρόμο που οδηγεί προς τον Θεόν. Είναι αφετηρία μιας οδού άνευ εμποδίων προς απόκτηση και χρήση πραγμάτων πολυτίμων «υπέρ χρυσίον και λίθον τίμιον πολύν» και, με λίγα λόγια, μετάθεσις της ανθρωπίνης καρδίας προς την ουράνιον πολιτείαν, ώστε να ημπορούμε να λέγωμεν ότι «το πολίτευμα ημών εν ουρανοίς υπάρχει». Και το ακόμη μεγαλύτερον, είναι αρχή της ομοιώσεώς μας προς τον Χριστόν, ο οποίος «δι’ ημάς επτώχευσεν, πλούσιος ων». Εάν δεν κατορθώσωμε αυτή την ομοίωση, είναι αδύνατον να φθάσωμε στον κατά το Ευαγγέλιον του Χριστού τρόπον ζωής. Διότι πώς ημπορεί να κατορθωθή η συντριβή της καρδίας, ή η ταπείνωσις του φρονήματος, ή η απαλλαγή από τον θυμόν, από την λύπην, από τις φροντίδες, και με ένα λόγον, από τα ολέθρια πάθη της ψυχής, μέσα στον πλούτο, στις βιοτικές μέριμνες και στην προσκόλληση και εξοικείωση με όλα αυτά; Πράγματι, όταν ένας άνθρωπος δεν επιτρέπεται να μεριμνά ούτε γι’ αυτά τα αναγκαία, όπως για την τροφή και το ένδυμα, ποία λογική του επιτρέπει να συμπνίγεται, ως από ακάνθες, από τις πονηρές μέριμνες του πλούτου, οι οποίες εμποδίζουν την καρποφορία του σπόρου που σπείρει ο γεωργός των ψυχών μας; Διότι αυτός ο Κύριός μας είπε: «Ούτοι εισίν οι εις τας ακάνθας σπαρέντες, οι υπό μεριμνών και πλούτου και ηδονών του βίου συμπνίγονται, και ου τελεσφορούσιν». Συνδέει δηλαδή τον πλούτο με τις ηδονές.

Β. Πράγματι, τα χρήματα είναι το όργανον του απολαυστικού βίου. Κατάργησε λοιπόν πρώτα την εμπαθή σου τέχνην, δηλαδή την γαστριμαργία και την καλοπέραση, και έτσι θα ημπορέσης ευκόλως να περικόψης τον όγκο των χρημάτων σου. Είναι βαρύ, πιστεύω, ενώ υπάρχει αυτή η τέχνη, να μην υπάρχει το όργανο. Διότι όποιος δεν απέβαλε το πρώτο, πώς θα ημπορέση να εκδιώξη το δεύτερο; Γι' αυτόν τον λόγο και ο Σωτήρ, κατά την συζήτησή του με τον πλούσιο νεανία, δεν τον προστάσσει αμέσως να αποβάλη τα χρήματα, αλλά προηγουμένως τον ερωτά εάν έχη τηρήσει τις εντολές του νόμου. Και όπως θα έκαμε κάθε γνήσιος διδάσκαλος, τον ερωτά: Εάν έμαθες τα γράμματα του αλφαβήτου, εάν εδιδάχθης τις συλλαβές, εάν έχης μάθει τουλάχιστον τα ονόματα, προχώρησε λοιπόν και στην τελειοτάτην ανάγνωση. Δηλαδή «Ύπαγε, πώλησόν σου τα υπάρχοντα και δεύρο ακολούθει μοι». Και νομίζω ότι εάν δεν έδιδε την διαβεβαίωσιν ότι έχει εκτελέσει αυτά τα οποία του εζητήθησαν, δεν θα τον προέτρεπε προς την ακτημοσύνη. Διότι ποίος θα ημπορούσε να προχωρήση στην ανάγνωσιν, αφού δεν εγνώριζε να συλλαβίζη;

Είναι τέλειον αγαθόν η ακτημοσύνη, για όσους έχουν την δυνατότητα. Αυτοί που την υπομένουν, αισθάνονται στην σάρκα μίαν στενοχωρία, στην ψυχήν όμως έχουν άνεση. Όπως ακριβώς τα στερεά ενδύματα, εάν πατηθούν και περιστραφούν βιαίως, πλένονται και καθαρίζονται, έτσι και η δυνατή ψυχή, με την εκούσια πτωχεία γίνεται πολύ σταθερά. Αυτοί όμως που έχουν ασθενέστερον λογισμό, παθαίνουν το αντίθετο. Διότι μόλις ολίγον πιεσθούν, καταστρέφονται σαν τα εσχισμένα ενδύματα, χωρίς να ημπορούν να υπομείνουν την πλύση που προξενεί η αρετή. Και ενώ ένας είναι ο τεχνίτης, το τέλος των ενδυμάτων είναι διαφορετικό. Διότι αυτά μεν σχίζονται και καταστρέφονται, ενώ εκείνο καθαρίζεται και ανανεώνεται. Θα ημπορούσε λοιπόν κανείς να ειπή ότι η ακτημοσύνη είναι κειμήλιον αγαθόν για όσους έχουν ανδρείον φρόνημα. Διότι αποτελεί χαλινόν των πρακτικών αμαρτημάτων.

Πρώτα όμως πρέπει κανείς να εξασκηθή με τους κόπους. Εννοώ την νηστεία, την χαμαικοιτία και την λοιπήν άσκηση και με τον τρόπον αυτό να αποκτήση αυτήν την αρετή. Διότι **όσοι δεν ενήργησαν έτσι, αλλά έσπευσαν αιφνιδίως να απορρίψουν την περιουσία των, ως επί το πλείστον μετενόησαν.** Καλή λοιπόν η ακτημοσύνη, γι' αυτούς που είναι συνηθισμένοι στις αρετές. Διότι, αφού απέβαλαν όλα τα περιττά, στρέφουν το βλέμμα προς τον Κύριον, ψάλλοντας καθαρώς το Θείον εκείνο λόγιον το οποίο λέγει: «Οι οφθαλμοί ημών προς σε ελπίζουσι. Και συ δίδως την τροφήν τοις αγαπώσι σε εν ευκαιρία (στην κατάλληλη στιγμή δηλαδή)». Και με άλλον τρόπο πάλιν ωφελούνται από την αποβολήν του πλούτου. Επειδή δεν έχουν τον νου των στους θησαυρούς της γης, ενδύονται την βασιλεία των ουρανών και εφαρμόζουν με ακρίβεια αυτό που λέγει ο υμνωδός Δαυίδ. «Κτηνώδης εγενήθην παρά σοι (δηλαδή υπάκουος και χωρίς απαιτήσεις)». Διότι όπως ακριβώς τα υποζύγια ζώα, κάμνουν την εργασία τους και αρκούνται μόνο στις

τροφές που έχουν ανάγκη για να ζήσουν, έτσι και οι εργάτες της ακτημοσύνης, θεωρούν τα χρήματα μηδαμινά, εργάζονται δε μόνον για την καθημερινήν τροφήν που χρειάζεται το σώμα. Αυτοί κρατούν το θεμέλιον της πίστεως. Προς αυτούς έχει λεχθή από τον Κύριο, να μη μεριμνούν για την αύριον, και ότι «τα πετεινά του ουρανού ου σπείρει, ουδέ θερίζει, και ο Πατήρ ο ουράνιος τρέφει αυτά». Σε αυτά τα λόγια εβασίσθησαν, αφού είναι λόγια του Θεού και λέγουν με παρρησία το γραφικόν εκείνο λόγιον: «Επίστευσα, διό ελάλησα».

Αλλά και ο εχθρός, από τους ακτήμονες υφίσταται μεγαλυτέραν ήττα, διότι δεν έχει σε τι να τους βλάψη. Επειδή **οι περισσότερες από τις θλίψεις και τους πειρασμούς προέρχονται από τις χρηματικές ζημίες**. Πράγματι, τι έχει να κάμη στους ακτήμονες; Τίποτε. Να κάψη χωράφια; Δεν έχουν. Να αφανίση τα ζώα τους; Ούτε από αυτά διαθέτουν. Να κάμη κακό στα φίλτατά των πρόσωπα; Αλλά και αυτά τα αποχαιρέτησαν προ πολλού. Είναι μεγίστη λοιπόν μάστιγα κατά του εχθρού, και πολύτιμος θησαυρός για την ψυχήν η ακτημοσύνη.

Αυτά σας τα λέγω για να σας ασφαλίσω από τον εχθρόν. Δεν αρμόζουν όμως οι λόγοι μου σε όλους, αλλά μόνον σε αυτούς που επιθυμούν τον μοναχικόν βίον. Διότι όπως ακριβώς δεν είναι κατάλληλος μία και η αυτή τροφή για όλα τα ζώα, έτσι και σε όλους τους ανθρώπους δεν συμφέρει ο ίδιος λόγος. «Ου δει γαρ οίνον νέον», λέγει, «βαλείν εις ασκούς παλαιούς». Πράγματι, διαφορετικά διατρέφονται εκείνοι που εμφορούνται από την επιθυμία της θεωρίας και της γνώσεως, διαφορετικά εκείνοι που γεύονται την ασκητικήν και πρακτικήν ζωή, διαφορετικά δε, κατά την δύναμή τους, εκείνοι που ζουν στον κόσμο και επιδιώκουν τα έργα της δικαιοσύνης. Όπως δηλαδή από τα ζώα άλλα μεν ζουν στην ξηράν, άλλα στο ύδωρ και άλλα στον αέρα, έτσι και οι άνθρωποι: άλλοι μεν κατέχουν τον μέσον τρόπον ζωής, όπως τα χερσαία, άλλοι δε ατενίζουν προς τα ύψη ωσάν τα πετεινά, άλλοι δε έχουν καλυφθή από τα ύδατα των αμαρτιών όπως οι ιχθύες. Διότι λέγει: «Ήλθον εις τα βάθη της θαλάσσης και κατεπόντισέ με καταιγίς πολλών αμαρτημάτων». Και αυτή μεν είναι η φύσις των ζώων. Εμείς όμως, αναπτερωμένοι σαν τους αετούς, ας ανέλθωμε στα υψηλότερα και ας «καταπατήσωμεν λέοντα και δράκοντα». Ας γίνομε κύριοι εκείνου που κάποτε ήταν άρχοντας. Αυτό όμως θα το επιτύχωμε εάν όλην μας την διάνοια την προσφέρωμε στον Σωτήρα.

[Ο πόθος αυτής της ολοκληρωτικής αυτοπροσφοράς στον Θεόν των όλων είναι που παρακινεί όσους θέλουν να ανέλθουν υψηλά στην επιλογήν του ελαφρού φορτίου της ακτημοσύνης. Απαρνούνται τις κοσμικές φροντίδες και, ακολουθώντας το πατερικόν απόφθεγμα: «ακτήμων μοναχός, αετός υψιπέτης», καταλαμβάνουν τις ερήμους και επιδίδονται αποκλειστικώς στον μεγαλειώδη αγώνα της ενώσεως με τον Θεόν. Αυτήν την οδόν ηκολούθησαν όλοι οι πατέρες του μοναχισμού, ως αντιπρόσωπο των οποίων ας αναφέρωμε τον ηγέτην και καθηγητήν της ερήμου Αντώνιον τον Μέγαν, ο οποίος από την πολύ νεαρά του ηλικία είχε αυτόν τον προβληματισμό]. Δεν ήταν ακόμη

είκοσι ετών όταν, καθώς επήγαινε μίαν ημέρα προς τον ναό, συγκέντρωσε τον νου του και περιπατώντας εσυλλογίζετο πώς οι μεν Απόστολοι εγκατέλειψαν τα πάντα και ηκολούθησαν τον Σωτήρα, οι δε χριστιανοί των Πράξεων επωλούσαν τα υπάρχοντά των και τα έφερναν και τα άφηναν εμπρός στα πόδια των Αποστόλων για να τα μοιράσουν εκείνοι σε όποιους έχουν ανάγκη, ποία δε και πόση αμοιβή τους αναμένει στους ουρανούς. Ενώ λοιπόν εσκέπτετο αυτά, εισήλθε στην Εκκλησία, και συνέβη να αναγινώσκεται την στιγμήν εκείνη το Ευαγγέλιον. Ήκουσε τότε τον Κύριο να λέγη προς τον πλούσιον: «Ει θέλεις τέλειος είναι, ύπαγε, πώλησόν σου τα υπάρχοντα και δος πτωχοίς και δεύρο ακολούθει μοι, και έξεις θησαυρόν εν ουρανώ». Και ο Αντώνιος, επειδή είχε, ως από θείον χάρισμα, ζωντανήν μέσα του την μνήμην των αγίων, σαν να έγινε μόνο γι’ αυτόν το ανάγνωσμα, εξήλθεν αμέσως από την Εκκλησία, και τα μεν κτήματα που είχεν από τους προγόνους του (ήσαν περίπου τριακόσια εύφορα και πολύ καλά χωράφια) τα εχάρισε στους συγχωριανούς του, για να μην ενοχλήσουν σε τίποτε αυτόν και την μικρή του αδελφή με την οποίαν έμεινε μετά τον πρόσφατο θάνατο των γονέων του. Όσα δε άλλα είχαν κινητά τα επώλησεν όλα, και, αφού συγκέντρωσε αρκετά χρήματα, τα έδωσε στους πτωχούς, κρατώντας μόνον ολίγα για την αδελφή του. Όταν όμως εισήλθε πάλι στην Εκκλησίαν ήκουσε να λέγη ο Κύριος στο Ευαγγέλιον: «Μη μεριμνήσητε περί της αύριον». Δεν άντεξε τότε να περιμένη άλλο, και αφού εξήλθεν εμοίρασε και εκείνα στους πτωχούς. Ενεπιστεύθη την αδελφή του σε γνωστές και εμπείρους παρθένους, και αφού την παρέδωσε σε παρθενώνα για να ανατρέφεται, ήρχισεν ο ίδιος την ζωήν της ασκήσεως πλησίον της οικίας του, προσέχοντας στον εαυτόν του και ζώντας με καρτερίαν και υπομονήν. Αργότερα, ο πόθος που είχε προς τον Θεόν, τον οδήγησε στην βαθυτέραν έρημον, όπου κατέστη φωστήρ της οικουμένης... Αλλά και το ότι η φήμη του είχε επεκταθή παντού και εθαυμάζετο μεν από όλους, τον αγαπούσαν δε ακόμη και αυτοί που δεν τον είχαν ιδεί, είναι γνώρισμα της αρετής του και της θεοφιλούς ψυχής του. Διότι ο Αντώνιος, καθώς και οι άλλοι υψιπέτες αετοί της ερήμου, δεν έγινε γνωστός από συγγράμματα ούτε από την ανθρωπίνην σοφίαν ούτε από κάποια τέχνην, αλλά μόνον από την θεοσέβειάν του. Και κανείς δεν ημπορεί να αρνηθή ότι αυτό ήταν δώρο του Θεού. Διότι ποίος, ενώ ήταν κρυμμένος και διέμενε στο όρος, θα εγίνετο πασίγνωστος και στην Ισπανία και την Γαλλία και την Αφρικήν, εάν δεν είχε μέσα του τον Θεόν, ο οποίος κάνει γνωστούς παντού τους ιδικούς τον ανθρώπους και μάλιστα το είχε υποσχεθή αυτό και στον Αντώνιον από την αρχή; Και αν αυτοί αποκρύπτουν την ζωή και τις πράξεις των και αν επιδιώκουν να διαφεύγουν της προσοχής των ανθρώπων, ο Κύριος όμως τους προβάλλει ενώπιον όλων ωσάν φώτα, ώστε και με αυτόν τον τρόπο να γνωρίζουν όσοι πληροφορούνται περί αυτών, ότι οι εντολές είναι δυνατόν να κατορθωθούν, και έτσι να αυξάνουν τον ζήλο τους για την οδό της αρετής.

Αυτά όλα ας τα ακούσουν και οι άλλοι αδελφοί, για να μάθουν ποίος πρέπει να είναι ο βίος των μοναχών και να πεισθούν ότι ο Κύριος και Σωτήρ ημών Ιησούς Χριστός «δοξάζει τους δοξάζοντας αυτόν», και εκείνους που τον υπηρετούν μέχρι τέλους΄ όχι

μόνον στην Βασιλεία των Ουρανών τους οδηγεί, αλλά και στην παρούσα ζωήν, μολονότι αυτοί κρύπτονται και προσπαθούν συνεχώς να αναχωρούν, τους καθιστά παντού φανερούς και περιβοήτους τόσον για την αρετή τους όσον και για την ωφέλεια που προξενούν στους άλλους.

Και εάν χρειασθή, ας αναγνωσθούν αυτά και στους εθνικούς. Ώστε να αντιληφθούν, έστω και με αυτόν τον τρόπον, ότι ο Κύριος ημών Ιησούς Χριστός όχι μόνον Θεός είναι και Υιός του Θεού, αλλά ότι και εκείνοι που τον λατρεύουν γνησίως και πιστεύουν σ’ αυτόν ευσεβώς, δηλαδή οι χριστιανοί, αποδεικνύουν εμπράκτως ότι οι δαίμονες, τους οποίους αυτοί οι ειδωλολάτρες θεωρούν ως Θεούς, όχι μόνο δεν είναι θεοί, αλλά και καταπατούνται και καταδιώκονται από αυτούς ως πλάνοι και φθορείς των ανθρώπων, «εν Χριστώ Ιησού τω Κυρίω ημών, ω η δόξα εις τους αιώνας των αιώνων. Αμήν».

(Από το βιβλίο "Πατερικόν Κυριακοδρόμιον", σελίς 421 και εξής. Επιμέλεια Δημήτρης Δημουλάς)

(Πηγή ηλ. κειμένου: orp.gr)